

Tematikus összeállítás

50 ÉVES A MAGYAR JÖVŐKUTATÁS

FUTURES STUDIES IN HUNGARY IS 50 YEARS OLD

VENDÉGSZERKESZTŐ: NOVÁKY ERZSÉBET

BEVEZETŐ

INTRODUCTION

Nováky Erzsébet

a közgazdaság-tudomány doktora, professor emerita, Budapesti Corvinus Egyetem
erzsebet.novaky@uni-corvinus.hu

A *Magyar Tudomány* immár másodszor közöl tematikus összeállításban jövőkutatás témakörű tanulmányokat. A 2007. évi 9. szám *A jövőről a jelenben* címmel, tizenhat tanulmányban széles spektrumban mutatta be – a tudomány jövőjétől az alkotmány tükrében megfogalmazható Európa jövőképig – az MTA IX. Osztály Jövőkutató Bizottsága alapításának 30. évfordulója alkalmából rendezett interdiszciplináris konferencia kiemelt kutatási eredményeit.

A 2019. évi tematikus összeállításban az intézményes magyar jövőkutatás 50. évfordulója alkalmából rendezett tudományos konferencia előadásából válogattunk. Az itt közölt öt tanulmány az MTA IX. Osztály Statisztikai és Jövőkutató Tudományos Bizottsága Jövőkutató Tudományos Albizottságának szervezésében 2018. november 14–15. között lezajlott akadémiai konferencia (*A múltból átívelő jövő – VIII. Magyar [Jubileumi] Jövőkutató Bizottsági Konferencia. 50 éves a magyar jövőkutatás, 2018*) előadásainak rövidített és átdolgozott változata. A tudományos konferencia egy éves programsorozat rangos eseménye volt, amelyet az MTA Gazdaság- és Jogtudományok Osztálya elfogadott a 2018. évi Magyar Tudomány Ünnepe rendezvénysorozat osztályrendezvényének.

A multi- és interdiszciplinaritás jegyében megrendezett konferenciát Vékás Lajos akadémikus, az MTA társadalomtudományi alelnöke nyitotta meg. Köszöntő beszédében megállapította: „A tudományos diszciplínák szolid aprómunkájának eredményei és ezeknek az eredményeknek interdiszciplináris összegzése segíti a

jövőkutatást emberileg elérhető sikerhez. Büszkék lehetünk arra, hogy magyar kutatók, magyar tudományos intézetek már fél évszázad óta részt vállalnak ebben az igényes munkában.” A IX. Osztály nevében Palánkai Tibor üdvözölte a résztvevőket, hangsúlyozva az esemény fontosságát. A konferencia meghívott külföldi vendége Erik Øverland, a World Futures Studies Federation elnöke az Universal Perspectivismről fejtette ki gondolatait. A jubileumi előadások a hazai jövőkutatás elmúlt ötven évének fejlődési ívét vázolták fel, kiemelve a nemzetközi jövőkutatáshoz való töretlen kapcsolódást. Simai Mihály körvonalazta a globális változások fő irányait, Nováky Erzsébet a hazai jövőkutatási eredményekre és az Akadémia szerepére összpontosított, Besenyei Lajos az üzleti prognosztika hazai és nemzetközi vetületére. A szerteágazó témakörökből a témablokkok vezetői – Nováky Erzsébet, Besenyei Lajos és Tóthné Szita Klára, Hideg Éva, Meskó Bertalan és Tóth Attiláné – öt kulcsfontosságú kérdéskört emeltek ki. Milyen kihívásokkal szembesülünk a 21. században, hogyan jelenik meg az üzleti prognosztika, milyen előrejelzési és *foresight* eredményeket mutat fel a jövőkutatás két, lényegi megjelenési formája a kortárs hazai jövőkutatásban, hogyan értelmezzük a jövő kulcsaként megjelenő emberi egészség kérdéskört, és hogyan gondolkodnak, és mit tennének hazai fiataljaink a közeli és távoli jövőért. A tudományos előadások jövőkutatás-elméleti és módszertani kérdéseket érintettek, és a jövő olyan, kutatással alátámasztott problémaköreit boncolgatták, amelyek a pozitív jövők létrejöttének esélyeit is felvázolták. Kellő bölcsességgel kedvezőbb jövőbeni állapot is kiépíthető a globális és a geopolitikai változások fő irányai, a biztonság, különösen a környezeti biztonság, az egészségügyi kihívások és válaszok, valamint a jövőkutatási sztereotípiák területén. A szakmaspecifikus témák tágabb kontextusba helyezése igazolta a jövőkutatási megközelítésmód jelentőségét.

A jelen összeállítás azokat az átfogó tanulmányokat tartalmazza, amelyek a jövőkutatás rendszeres megújulásával kapcsolatos kérdéskörökkel foglalkoznak, így a jövőhöz való változó viszony új jövőkutatási módszerekkel történő elemzésével, a felzárkózás lehetőségeivel és a geopolitika új szerepével. Rámutat arra, hogy a technológiai lehetőségek és fejlesztések innovációs folyamata milyen társadalmi fékekkel szembesül az élet különböző területein. Betekintést kapunk a jövőbeli orvos-beteg kapcsolat jellemzőibe is.